

Konec jedné zahrady

V prosinci loňského roku jsme se přestěhovali na vesnici z bytu na pražském sídlišti. Snad ze všeho nejhůř jsem se loučila se svou panelákovou zahrádkou, kterou jsem kousek po kousku vytvářela bezmála dvacet let. Spíš než o klasickou zahrádku šlo o malý parčík před vchodem, osázený tak, aby nelákal k trhání květin, ale aby kvetl a byl zajímavý po celý rok. Bohužel, už v loňském létě jsem péči o ten prostor začala zanedbávat, protože jsem začala intenzivně kultivovat pozemek patřící k našemu budoucímu bytu na vsi. Ale ani na chvíli jsem neuvažovala o tom, že bych snad z pražské zahrady nějaké rostliny převezla sem, protože tím bych ji poničila, narušila její strukturu, a to pro mě bylo v té chvíli nepředstavitelné.

Letošní jaro ale bylo suché a o zahradu v Praze se neměl kdo starat. Bylo to na ní už dost znát, zarůstala plevelem a některé rostliny začaly chřadnout. Před létem mi bylo jasné, že se údržby zahrady nikdo z bývalých sousedů ani můj syn neujme. Po delším váhání jsem vyryla pár malých letitých keřů a převezla je sem, abych je zachránila. Bylo to skutečně velké dilema, protože jsem pořád ve skrytu duše doufala, že snad by pražská zahrada mohla přežít i beze mě. A navíc jsem neměla ty rostliny kam dát, protože ve zdejší zahradě bylo ještě nutné provést rozsáhlé zemní práce, takže jsem všechno zasazovala do pytlů nebo na dočasná místa. Z Prahy jsem odvezla i některé kameny, které jsem v průběhu let nakoupila, ale vždy jsem se snažila, aby tam po odvezených věcech nezůstaly pokud možno žádné velké jizvy.

Jednoho dne během léta mě zaskočil soused, který se mě z balkónu ptal, kdy ten prostor dám do původního stavu. Prý tam chtějí mít trávník. Někdo ho poseká a bude klid.

Původní stav, původní stav... Ten chaos keřů, pod kterými bydleli bezdomovci, kopřivy, odpadky a všemožný bordel? Ty pařezy, které jsem vykopala, když město pokácelo uschlé jehličnany, které před dům kdosi kdysi nesmyslně zasadil? Jaký byl úplně původní stav prostoru, to ani nevím, protože jsme se do domu nastěhovali až o pár let později, než ostatní nájemníci, dnes družstevníci.

Pořád ještě ta zahrada měla strukturu a stačilo by jen velmi málo péče, aby byla pěkná. Tak jsem ji vytvořila z rostlin, které jsem většinou nakoupila, a z kamenů, které jsem většinou přenosila od krajního vchodu paneláku z opuštěné skalky, postavené nadšenými nájemníky hned po nastěhování do nového domu. Tak se sousedům líbila, tak ji obdivovali a chválili.

Jenže teď přišel mému synovi dopis, aby odstranil rostliny a kameny. Jenže teď mi volala bývalá susedka, nyní ve vedení družstva, abych to udělala já. Že jsem tu zahradu udělala pro svou zábavu a teď se o to nemá kdo starat. Stálo by to peníze.

Nemá smysl tady vysvětlovat dopodrobna, kdy a čím jsem vlastně začala s přetvářením veřejného prostoru a jak to pokračovalo, ale všechno to původně vzniklo především ze snahy vylepšit místo, kde žiju. Nejdřív jsem sbírala odpadky kolem domu a čistila potok v rokli, pak jsem začala sázet rostliny. Problém je teď v tom, že tehdy to byl cizí pozemek a já se o něj starala, kdežto teď to je pozemek družstevní a nestará se o něj nikdo.

Je mi líto, že se nenašel jediný pokračovatel, ale musím si přiznat, že doufat v něj bylo bláhové. Všude po sídlišti se daly najít stopy po záhonech a skalkách, které založili první nájemníci, sem tam je během doby obnovili další nadšenci, nebo založili nové záhony, které pár let vzkvétaly a pak se ztratily téměř beze stopy.

My všichni jsme to mysleli dobře, já jsem to myslela dobře, jenže domyslela jsem to? Nepustila jsem se do něčeho, co mě nutně časem muselo přerůst, nepřecenila jsem vlastní síly, nespoléhal jsem na svou věčnost?

V takové otázky se přetavil můj počáteční pocit křivdy a nespravedlnosti, protože to já jsem se starala, uklízela nepořádek i sněh, zkrášlovala jsem okolí, a teď se po mě chce, abych zabila svou zahradu.

Jenže, chtěl to po mně někdo? Nutil mě? Ne. A tu zahradu, přiznej si to, tu jsi zradila a opustila ty sama. To je jedno, že jsi nutně musela odejít z Prahy, abys přežila, byla to nedílná součást tvého rozhodnutí.

Když se člověk rozhodne ke změně, když změní nebo dokonce když skončí svůj život, zůstávají za ním stopy. V lidech i v místech, kde žil. Výrazné, i ty sotva znatelné. A často také dluhy, o kterých on sám vůbec neví, protože je nevidí, protože je za dluhy ani nepovažuje. Nebo si nechce připustit, že to dluhy jsou.

Vybudovala jsem zahradu, malou oázu mezi panely. Chodily tam děti ze školky s paní učitelkou ze školky, chodily tam maminky s dětmi a také staří lidé se u mě zastavovali a vyprávěli mi o svých dávných zahradách a o svém mládí. Jednou jsem šla domů a na chodníku bylo křídou napsáno Botanická zahrada Modřany a mně vyhrkly slzy dojetí. A přesto má být tato zahrada mým dluhem, který musím splatit tím, že ji zničím. Musí se tak stát, nechci-li, aby měl můj syn problémy.

Ta zahrada, která brzo přestane existovat, je pro mě velkou lekcí.

O tom, že cesta do pekel je skutečně dlážděna dobrými úmysly. Že povznášející pocit, že děláš něco pro druhé a pro svět, se velice rychle může změnit v konstatování, a se vší pravděpodobností i ve fakt, že to děláš (také a možná především) pro své uspokojení. Protože obětavost bývá velice častou pouhou berličkou, kterou člověk podepírá své pochroumané sebevědomí.

Hodně o té zahradě a o sobě přemýšlím. Ano, byla to tvůrčí činnost a byla to seberealizace, stejně jako ušití mnoha dek z lásky, stejně jako další věci, které jsem dělala, ale není na rubu té mince napsáno Bojíš se, nevěříš si, vyhýbáš se? Proč si pořád myslíš, že šití, že práce s textilem je pro tebe jen za odměnu, až když máš všechno hotovo? Proč si proboha nesesedneš konečně k šití s pocitem, že tohle je práce, která může mít, ne, která má cenu, a tu cenu že si musíš stanovit ty sama.

Kdybich si dala tu námahu a spočítala, kolik jsem do té panelákové zahrady během let investovala peněz a hodin práce, došla bych nejspíš k podivuhodnému číslu, které ani nechci znát. Na druhou stranu bych těžko vyčíslila, co jsem se za tu dobu naučila, jak mi zahrada pomáhala přečkat dlouhé zimy a jak mě práce na ní uklidňovala, protože já jsem zemské znamení a být blízko země, dotýkat se půdy, hladit ji, to je něco, co mi dodává pokoj a přináší sílu.

Na to teď mám svou novou vlastní zahradu. Je krásná a věřím, že bude časem ještě krásnější. Je taková, jakou jsem ji chtěla mít. V Praze před domem bude trávník, protože to tak chtějí mít lidé, kteří tam žijí. Proto jedna zahrada zemře.

Ne, tak to není, když budu spravedlivá.

Zahrada zemře především proto, že jsem ji vytvořila. A budu to muset být já (spolu s mou rodinou, která mi bude pomáhat), kdo zahradu odstraní, kdo ji zničí.

Musím splatit svůj dluh. Musím se zamyslet, jestli nemám ještě nějaké další. Třeba i vůči sobě.

Musím se naučit takové dluhy už nedělat.

Musím se naučit stanovit cenu. Musím se naučit ji říkat.

Aby ta smrt zahrady nebyla tak úplně zbytečná, aby nebyla úplně marná, když už je tak zoufale smutná.

P.S. Netroufám si někomu nabízet rostliny, protože vůbec netuším, co a v jakém stavu tam přežilo a zda si lidé něco před naším příjezdem nerozeberou do svých chatových zahrad.

Vyšlo na Zvířetníku 9. 10. 2018

http://neviditelnypes.lidovky.cz/zahrady-na-sidlisti-045-/p_zviretnik.aspx?c=A181006_073310_p_zviretnik_kosa

{fshare}